

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 278/2011-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti V., spol. s r. o., zastúpenej advokátom JUDr. B. N., B., vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 8 Sžf 31/2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti V., spol. s r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. mája 2011 doručená sťažnosť spoločnosti V., spol. s r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej

republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 8 Sžf 31/2010. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 23. mája 2011.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 S 6/2007-38 z 30. apríla 2010 bola zamietnutá žaloba sťažovateľky o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) sp. zn. I/222/10858-69871/2006/990036-r z 5. októbra 2010, ktorým tento potvrdil dodatočný platobný výmer Daňového úradu Bratislava VI (ďalej len „daňový úrad“) sp. zn. 801/230/45789/06 zo 7. júna 2006. Následným rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 8 Sžf 31/2010 z 3. februára 2011 bol potvrdený rozsudok krajského súdu.

Dodatočným platobným výmerom daňového úradu bol sťažovateľke vyrubený rozdiel dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie marec 2004 v sume 49 140,24 € (1 480 399 Sk). Žalovaný svoje potvrdzujúce rozhodnutie odôvodnil tým, že sťažovateľka uplatnila odpočítanie dane na vstupe z daňových dokladov vystavených od dodávateľov J. P. M. (ďalej len „M.“) a L., s. r. o. (ďalej len „L.“), ktorí v kontrolovanom zdaňovacom období už nemali byť platiteľmi dane z pridanej hodnoty, keďže M. bolo určené rozhodnutím Daňového úradu Bratislava V sp. zn. 604/2101/102919/2001 zo 16. júla 2001 (právoplatne vraj doručeným 14. augusta 2001) posledné zdaňovacie obdobie III. štvrťrok 2001 a L. rozhodnutím Daňového úradu Pezinok sp. zn. 608/240/20490/97/Ne z 18. júla 1997 (právoplatne vraj doručeným 12. augusta 1997) posledné zdaňovacie obdobie III. štvrťrok 1997. Sťažovateľka mala tým porušiť ustanovenie § 20a ods. 1 písm. a) a c) v spojení s § 20 a § 14 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 289/1995 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dani z pridanej hodnoty“) tým, že si odpočítala daň na vstupe z daňových dokladov od týchto dodávateľov. Najvyšší súd potvrdil rozsudok krajského súdu a v podstate sa stotožnil s dôvodmi daňových orgánov i krajského súdu. S námietkami sťažovateľky sa buď vôbec nevysporiadal, alebo sa s nimi vysporiadal v rozpore s ich skutočným obsahom, príp. sa s nimi vysporiadal len formálne uvádzaním všeobecných fráz bez konkrétnych odpovedí na konkrétne námietky.

a) Nebolo prihliadnuté na vady daňového konania, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť rozhodnutia. Konkrétne išlo o to, že v správnom konaní neprebehlo prvostupňové daňové konanie. V skutočnosti došlo iba k vykonaniu daňovej kontroly, ktorú však nemožno považovať za daňové konanie, keďže sa v ňom nerozhoduje o hmotných právach a povinnostiach daňových subjektov. Doručením protokolu o daňovej kontrole sťažovateľke došlo k ukončeniu daňovej kontroly a týmto dňom sa začalo vyrubovacie konanie, v ktorom sťažovateľke malo byť umožnené využiť a použiť všetky zákonné práva, ale najmä malo byť vykonané dokazovanie, a to už aj vzhľadom na to, že sťažovateľka namietala závery uvedené v protokole o kontrole. Za prvostupňové daňové vyrubovacie konanie nemožno považovať jediný úkon, a to vydanie prvostupňového rozhodnutia. Žalovaný rozhodol o odvolaní sťažovateľky proti rozhodnutiu daňového úradu bez jej akejkoľvek účasti, čím jej odňal základné procesné práva, resp. možnosť preukázať rozhodujúce skutočnosti. Dôvody rozsudku najvyššieho súdu k tejto námietke sú nejasné, nezrozumiteľné a nepreskúmateľné. Najvyšší súd prekročil ústavné limity pre akceptovanie rozdielnych názorov na právne posúdenie veci a porušil princíp predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, a tým aj zásady právnej istoty.

b) Arbitrárne je stanovisko najvyššieho súdu, ktorý považoval za neopodstatnenú námietku sťažovateľky, podľa ktorej rozhodnutia o určení posledných zdaňovacích období pre M. a L. nenadobudli dosiaľ právoplatnosť, keďže neboli riadne doručené, resp. neboli splnené podmienky na náhradné doručenie. Najvyšší súd dospel k záveru, že sťažovateľka je povinná preukázať, že adresát sa v čase doručovania v mieste doručovania nezdržiaval. Sťažovateľka trvá na tom, že rozhodnutia neboli M. a L. riadne doručené, keďže podľa udania uvedených obchodných partnerov, títo sa v čase doručovania rozhodnutí nezdržiavali na adrese doručenia, čo vylučovalo náhradné doručenie. Sťažovateľka považuje za logické, že ona nemôže preukázať, že sa osoba na určitom mieste v určitom čase nezdržiavala, ale naopak, daňové orgány musia preukázať, že sa tam osoba zdržiavala.

c) Sťažovateľka namietala, že M. v období, keď mu bolo určené posledné zdaňovacie obdobie a bola mu zrušená registrácia platiteľa dane z pridanej hodnoty, podnikal a dosahoval niekoľkonásobne vyšší obrat, než stanovoval limit ako základnú podmienku

povinnej registrácie platiteľa dane z pridanej hodnoty. Za týchto okolností bol M. povinným platiteľom a mal byť aj registrovaný ako platiteľ dane z pridanej hodnoty. Ak si tento subjekt svoje povinnosti nesplnil, nemôže byť toto porušenie povinnosti prenášané na sťažovateľku a už vôbec nie v jej neprospech. V dôvodoch rozsudku najvyššieho súdu niet o tejto námietke ani zmienky.

d) Všeobecné súdy sa vôbec nezaoberali otázkou, či mal daňový úrad ako správca dane právomoc vydať rozhodnutie M. o určení posledného zdaňovacieho obdobia, hoci táto námietka mohla mať vplyv na zákonnosť rozhodnutia.

Sťažovateľka navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 8 Sžf 31/2010 s tým, aby bol rozsudok z 3. februára 2011 zrušený. Požaduje tiež náhradu trov konania vo výške 154,58 €.

Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 8 Sžf 31/2010 z 3. februára 2011 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok krajského súdu č. k. 1 S 6/2007-38 z 30. apríla 2010. Podľa názoru najvyššieho súdu odôvodnenie rozhodnutí daňového úradu a žalovaného zodpovedá priebehu daňového konania. V dodatočnom platobnom výmere sú riadne ustálené sporné skutočnosti a daňový úrad sa s nimi v dostatočnom rozsahu a zrozumiteľne vysporiadal. Rovnako rozhodnutie žalovaného spĺňa zákonné kritériá na odôvodnenie rozhodnutia, keďže je z neho dostatočne zrejmé, ktoré skutočnosti boli podkladom na jeho vydanie, sú v ňom uvedené právne predpisy, na základe ktorých žalovaný rozhodol, ako aj jeho úvahy, ktoré ho viedli k prijatému záveru. Nebolo možné stotožniť sa s tvrdením sťažovateľky, podľa ktorého rozsudok krajského súdu je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov. V skutočnosti odôvodnenie rozsudku v spojení s odôvodnením rozhodnutia žalovaného dáva dostatočnú odpoveď na žalobné dôvody. K opakovanej námietke sťažovateľky, podľa ktorej v daňovom konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť rozhodnutia, treba poukázať na rozhodnutie sp. zn. 3 Sžf 23/2007 (vydané najvyšším súdom v právnej veci sťažovateľky o preskúmanie rozhodnutia žalovaného týkajúceho sa dodatočného platobného výmeru za zdaňovacie obdobie január 2004), v ktorom sa k totožnej námietke

uvádza: „*Pokiaľ ide o procesné námietky vo vyrubovacom konaní správca dane hodnotí skutočnosti zhrnuté v protokole o daňovej kontrole a námietky daňového subjektu proti protokolu, ktoré sú právne významné pre určenie dane. (...) Vo vyrubovacom konaní nedochádza k formálnemu vykonaniu dôkazov, už vykonaných v rámci daňovej kontroly za účasti daňového subjektu. Výsledkom vyrubovacieho konania je správna úvaha správcu dane ako dôsledok hodnotenia dôkazov, ktorí uvedie v dodatočnom platobnom výmere. Týmto odvolací súd nevyučuje možnosť vykonať i vo vyrubovacom konaní dôkazy, ale zdôrazňuje, že ide predovšetkým o štádium hodnotenia dôkazov z daňovej kontroly. Odvolací súd v tomto konaní poukazuje na podrobné odôvodnenie dodatočného platobného výmeru, z ktorého vyplýva, že správca dane hodnotenie skutkového stavu a dôkazov uskutočnil.*“

Sťažovateľka ďalej namietala, že nemohlo dôjsť k doručeniu rozhodnutí o určení posledných zdaňovacích období dodávateľom sťažovateľky, pretože títo sa v čase doručovania písomností v mieste doručovania nezdržiavali, pričom poukázala na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 119/07 z 27. septembra 2007. Aj najvyšší súd vychádzal z tohto nálezu, v ktorom je uvedené, že ak je adresátom dostatočne preukázané, že záver o predpoklade náhradného doručenia bol nesprávny, ide o doručenie neúčinné. To znamená, že dôkazné bremeno preukázať, že adresát sa v čase doručovania v mieste doručovania nezdržiaval, znáša adresát, a nie správny orgán, ako to mylne tvrdí sťažovateľka. Táto však na preukázanie tvrdenia nepredložila a ani neoznačila žiaden dôkaz. Preto platí záver žalovaného, že rozhodnutia boli M. a L. ako dodávateľom sťažovateľky právoplatne doručené. Navyše, treba prisvedčiť žalovanému, že sťažovateľka túto námietku neuplatnila ani v odvolaní proti rozhodnutiu daňového úradu, ani v žalobe, ale až v odvolaní proti rozsudku krajského súdu. Pre každého platiteľa dane z pridanej hodnoty je výnimočne dôležité, aby si overoval, či jeho partner je oficiálne uznaným platiteľom dane. Ak si sťažovateľka neoverila skutočnosť, či obchoduje s platiteľom dane z pridanej hodnoty, nekonala so starostlivosťou riadneho obchodníka a nemôže sa domáhať práva na odpočet dane z pridanej hodnoty. Vnútroštátne právo ponúka informačné zdroje, kde si môžu účastníci právnych vzťahov preverovať hodnovernosť údajov a informácií o zmluvnej protistrane.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť treba považovať v súvislosti s námietkami uvedenými v bode a) a b) za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu

možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu možno považovať za presvedčivé, a to tak v otázke vzájomného vzťahu medzi daňovou kontrolou a následným vyrubovacím konaním opierajúcim sa o výsledky daňovej kontroly a zohľadňujúcim aj námietky kontrolovaného subjektu, ako aj v otázke právoplatnosti rozhodnutí, ktorými M. a L. prestali byť platiteľmi dane z pridanej hodnoty. V žiadnom prípade nemožno argumentáciu najvyššieho súdu považovať za arbitrárnu či zjavne neodôvodnenú. Navyše, závery najvyššieho súdu v oboch otázkach sú v zhode s právnymi názormi vyslovenými najvyšším súdom v iných konaniach v súvislosti s obdobnou problematikou.

K otázke doručovania rozhodnutia tzv. náhradným doručením treba navyše podotknúť, že v rozpore s názorom sťažovateľky dôkazné bremeno preukázať, že adresát sa v mieste bydliska v čase doručovania nezdržoval, zaťažuje adresáta, a nie odosielateľa

zásielky. Čestné vyhlásenie adresáta, že sa v mieste bydliska nezdržiaval v čase doručovania, však na unesenie dôkazného bremena nepostačuje, lebo ide iba o tvrdenie. Je potrebný aj objektívny dôkaz preukazujúci, že v kritickom čase bol na inom mieste.

Odlišná je situácia týkajúca sa ďalších dvoch námietok sťažovateľky v bode c) a d) (M. v čase, keď mu bolo určené posledné zdaňovacie obdobie a zrušená registrácia platiteľa dane z pridanej hodnoty, dosahoval niekoľkonásobne vyšší obrat, než stanovoval limit na povinnú registráciu, resp. otázka právomoci daňového úradu konať v prípade M. o určení posledného zdaňovacieho obdobia), ktorými sa najvyšší súd v rozsudku nezaoberal. Tieto sa javia ako námietky zjavne neoprávnenej osoby. Ak by aj totiž malo byť pravdou, že registrácia M. nemala byť zrušená vzhľadom na dosahovaný obrat, resp. že o zrušení registrácie nemal právomoc konať daňový úrad, nejde v týchto prípadoch o porušenie práv sťažovateľky, ale M., keďže on bol účastníkom konania a jeho sa týkalo vydané rozhodnutie. Sťažovateľka nie je oprávnená domáhať sa ochrany práv niekoho iného, ale iba svojich vlastných.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. júna 2011